

3.1.1.13 **Geschiedenis in tso derde graad (leerplan D/2003/0279/006)**

Voldoet

De meeste leerplandoelstellingen komen voldoende aan bod in de studie van de historische thema's. Het beheersingsniveau van historisch inzicht en historische vaardigheden voldoet, maar vertoont kwaliteitsverschillen in de verschillende klasgroepen. Dezelfde vaststelling geldt voor de afstemming van de evaluatiepraktijk op de leerplandoelstellingen. In de vakgroep is voldoende professionaliteit aanwezig om die kwaliteitsverschillen bij te sturen. De overgrote meerderheid van de leerlingen haalt voldoende tot goede studieresultaten.

Onderwijsaanbod	De planning van het onderwijsaanbod is voldoende afgestemd op de
<i>Volledigheid</i>	leerplandoelstellingen en op de leerplancriteria voor ordening en selectie van de
<i>Evenwicht</i>	leerinhouden. De jaarplannen bevatten leerplangerichte accenten zoals duiding
<i>Beheersingsniveau</i>	in het historisch referentiekader, diachrone en synchrone benaderingen,
<i>Samenhang</i>	verdiepende focussen, de wederzijdse beïnvloeding van westerse en niet-westerse samenlevingen, actualisering en actualiteit, duiding van historische kritiek met enkele toepassingen, actieve werkvormen.

In de uitvoering komen de meest kenmerkende socio-politieke en socio-economische ontwikkelingen en probleemvelden van de 19de en 20ste eeuw voldoende aan bod. De studie van het socio-cultureel domein is beperkt tot één thema in het eerste leerjaar van de derde graad. Inhoudelijk stemt het aanbod in grote mate overeen met dat van aso. Het is echter minder uitgebreid en uitgediept. Er zijn ook enkele specifieke onderwerpen en benaderingen, die meer op de doelgroep van tso-leerlingen afgestemd zijn.

De accenten van benaderingswijze in de jaarplannen zijn bepalend voor het beheersingsniveau van het historisch inzicht en de historische vaardigheden bij de leerlingen. Vorig schooljaar werden die accenten niet overal in praktijk gebracht. Dit komt onder andere tot uiting in de inhoud en de opbouw van de leerlingencursussen en in de validiteit van de evaluatie. In het ene geval bereiken de leerlingen een behoorlijk niveau van historisch besef en kritische zin. In het

andere geval overheerst cognitieve beheersing van de leerinhouden. Dit schooljaar werken de betrokken leraren samen om het onderwijsaanbod gelijk te stemmen en de kwaliteitsverschillen bij te sturen.

In de lessen verwerven de leerlingen de nodige vaardigheden om informatie uit verschillende soorten bronnen te halen (analyse) en tot inhouden te verwerken (synthese). Dit gebeurt ook enkele keren in de vorm van zelfstandig werk of groepswork. In alle klasgroepen is er initiatie in de historische kritiek met enkele toepassingen in de studie van de historische thema's. De frequentie, de doelgerichtheid en het beheersingsniveau van de bronnenanalyse variëren leraarafhankelijk van behoorlijk tot minimaal. Niet alle leraren geven opdrachten op het vereiste beheersingsniveau met betrekking tot het verzamelen, het bevragen en het beoordelen van bronnen en aansluitende rapportering (zie leerplandoelstellingen 17-22). In de jaarplannen van dit schooljaar is dit grotendeels bijgestuurd. In de praktijk geeft tijdnood echter vaak aanleiding tot het schrappen van actieve werkvormen met toepassing van historische vaardigheden.

Uitrusting <i>ICT Inzet uitrusting Leermiddelen</i>	Alle lessen geschiedenis vinden plaats in vaklokalen, waar multimedia met dataprojectie, naslagwerken, illustratie en aanvullende documentatie voorhanden zijn. Multimediapresentaties worden frequent ingezet voor visuele en structurele ondersteuning van het onderwijs- en leerproces en voor bronnenanalyse. Bronnenverwerking en -verwerking met gebruik van ICT door de leerlingen komen zelden voor. De beschikbaarheid en/of het gebruik van de ICT-infrastructuur is niet optimaal.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht Volledigheid Beheersingsniveau Transparantie</i>	<p>De evaluatie is samengesteld uit dagelijks werk en examens. Dagelijks werk bestaat vooral uit herhalingstoetsen (controletoeetsen) en enkele taken. In de jaarplannen staan opdrachten zelfstandig werk en groepswork gepland. Er zijn echter te weinig afspraken over de afstemming van die opdrachten op de betrokken leerplandoelstellingen en over het gewicht dat eraan toegekend wordt in het geheel van de evaluatie.</p> <p>De evaluatie in de toetsen en examens sluit inhoudelijk bij het onderwijs- en leerproces aan. Concreet betekent dit dat de validiteit van de evaluatie leraarafhankelijke kwaliteitsverschillen vertoont. Enerzijds is de samenstelling van de toetsen en de proefwerken gevarieerd. Kennis, inzicht, vaardigheden en toepassingen worden geproportioneerd geëvalueerd. De leerplandoelstellingen zijn duidelijk herkenbaar in de vraagstelling. Sommige inzichtvragen en vragen op basis van bronnenanalyse zijn van een uitdagend beheersingsniveau. Anderzijds overwegen reproductiegerichte kennis- en inzichtvragen. De vorm van de vraagstelling is hier en daar onvoldoende doelgericht (bijvoorbeeld invuldidactiek). In de toetsen komen zelden of nooit vragen op basis van bronnen voor (vaardigheden). In de examens is de vraagstelling op basis van bronnen onvoldoende op het vereiste beheersingsniveau van 'historische vaardigheden' afgestemd.</p>
Leerbegeleiding <i>Preventief Curatief</i>	Een motiverend klasmanagement, werkafspraken en leertips zijn vaste onderdelen van de leerbegeleiding. De vakgroep werkt aan de bijsturing van de cursussen ter ondersteuning van het leren noteren van de leerlingen. Zelfstandig leren wordt aangemoedigd via enkele geïntegreerde zelfstandige verwerkingsopdrachten (met correctiesleutels). De leraren besteden aandacht aan het toegankelijk maken van de leerstof door leermateriaal en begrippenlijsten ter beschikking te stellen op het elektronisch platform.

De leerbegeleiding is niet optimaal afgestemd op het probleemoplossend leren dat samen met de realisatie van de 'historische vaardigheden' ontwikkeld zou kunnen worden. De leerlingen leren bij zelfstandig werk niet systematisch gebruikmaken van leerstrategieën zoals zoek- en selectiestrategieën, leesstrategieën, onderzoeksmethodes, reflectie en zelfevaluatie.

Bij de evaluatie krijgen de leerlingen voldoende instructies over wat van hen verwacht wordt en wat ze moeten kennen en kunnen. Er is feedback op de leerprestaties van de leerlingen (onder andere via foutenanalyse). Bij tegenvallende resultaten wordt in remediëring voorzien. Sinds kort worden feedback en remediëring structureler en systematischer aangepakt. In geval van specifieke leerproblemen sluit de leerbegeleiding op vakniveau aan bij die op schoolniveau.

Deskundigheidsbevordering

*Overleg
Vorming*

De vakgroep vertoont een grote vak- en schoolbetrokkenheid en bereidheid tot kwaliteitsverbetering. De opmaak van de jaarplannen getuigt van leerplanstudie. Uit het overleg blijkt dat de vakgroep zich bewust is van de verschillen in de realisatie van de 'historische vaardigheden' en de evaluatiepraktijk. Voor de realisatie van de 'historische vaardigheden' zijn de jaarplannen al voor een groot deel bijgestuurd. Voor de evaluatiepraktijk respecteert de vakgroep nog in grote mate de individuele aanpak van de betrokken leraren.

De leraren volgen geregeld nascholing. Ze gaan daarbij vooral in op het bestaande aanbod. De professionalisering is voor sommige leraren nog onvoldoende afgestemd op de reële noden. Die zijn vooral van vakdidactische aard: de aanpak van de historische vaardigheden op het vereiste beheersingsniveau en de afstemming van de evaluatiepraktijk op de leerplandoelstellingen.